

RECENZE KNIHY

VZLET ZAKÁZÁN

Kapitola z historie československého letectví

V šedesátých létech dvacátého století

Josef MIHULE

26.10.2015

Tak mnoho již bylo sepsáno o našem letectvu, jeho letcích, jejich osudech. Tak mnoho o létacích strojích, od jejich počátků dodnes. Je neuvěřitelné, co se událo za pouhých sto let. Od laťoví a plátna k duralu a titanu. Technika se změnila, lidé nikoliv. Nebo snad také? Ano, také. Museli se přizpůsobit novým podmínkám, stali se z nich jiní lidé. Proces stálých změn pokračuje. A lidé se tedy stále přizpůsobováním mění, vždy k obrazu současnosti.

Jak obtížné je tyto změny zachytit, prokázalo zejména posledních 25 let. Důležitý krok v letecké memoárové literatuře nyní učinil autor knihy Vzlet zakázán, bývalý pilot nadzvukových letadel plukovník letectva Josef Mihule. Muž oddaný svému řemeslu s vášní člověka, vzdělaného, navýsost skromného. Do jisté doby, nazvané „Pražským jarem“, zaměřeného jen a jen na tuto svojí vášeň, než nastal okamžik, který jej pozdvihl k odporu k dění, které prokazovalo odlišnost od proklamovaných cílů, vybudování lepší společnosti, k čemuž jako voják přísahal. Nastal čas změn, do kterého pronikavě zasáhl. Postavil se v letectvu do čela proudu, který alespoň na čas ovlivnil život celé naší společnosti. To, co se tehdy v letectvu, v celé armádě dělo, se neodlišovalo od postojů obyvatel většiny národa. Tuto dobu ve svém díle popsal, věrohodně, a náležitě ji zdokumentoval. A v tom právě vidím zásadní odlišnost od literatury, publikované až dosud mými kamarády, přáteli. Sdílel jsem s některými z nich značnou část života. To, co napsali, byla pravda. Pověštině optimistická pravda. Byla to líčení leteckého života, jak kolem nás běžel. S radostmi i strastmi, ale téměř vždy s akcentováním jeho radostné části. Nikdy ale nechyběl podtón života letců, který se liší od pokojnějšího žití všech těch, kteří stojí na pevné zemi.

Již název knihy, Vzlet zakázán, evokuje vzpomínku na jinou knihu, dílo našeho kamaráda, vrstevníka, plukovníka PhDr. Dušana Schneidera, který již není mezi námi. Její název Vzlet povolují, otevřel dveře do osudu letců a Josef Mihule v jejich popisu zdařile pokračuje. Ve sledování osudů zaměřil světlo svého reflektoru do období, které se stalo zlomem v životě mnohých. Jako čelný představitel změn, které byly v očekávání onoho „jara“ vzpomíná v pozici představitele obnovovaného Svazu letců na onu dobu. Nevyhýbá se ani charakteristikám osob, které v té době vyjadřovaly, nebo také nevyjadřovaly své názory, aby je za čas vyjadřovaly s tvrdými údery proti svým kolegům. Činí tak ale s decentní ironií. V jedné samostatné kapitole mu sekunduje rovněž v podobném stylu náš další kolega, vrstevník, kamarád, velitel čáslavského leteckého pluku, plukovník ing. Josef Kloboučník. Jeho pohled na tehdejší situaci po obsazení země vojsky Varšavské smlouvy, působí velmi věrohodně. Je to výpověď nejen pilota, ale velitele, v pozici nikoliv nízké. Velitel pluku je již dosti vysoká pozice, se značným vlivem v regionu letecké základny, zejména tak rozsáhlé, jakou čáslavská základna vždy byla. Pozice, ze které pronesená slova mají závažnou váhu.

Kniha Josefa Mihuleho je dobře prokomponovaná, od konkrétně pronášených sděleních, navíc velice emotivně zabarvených, přes obrazové vybavení až k dobové dokumentaci, která potvrzuje pravdivost výroků autora i samostatné části kolegy Josefa Kloboučnicka. Zde nemůže nikdo, kdo v letectvu tehdy sloužil říci, že se jej obsah knihy netýká. My všichni, kteří jsme v té době žili, letci i letecký personál, kteří se též v mnoha případech osobně známe, se nemůžeme dopouštět mylných výkladů o době, která ovlivnila naše osudy, v mnoha případech velice negativně. O tom vypráví působivě Josef Kloboučnick. O tom je tato kniha. Není pochyb, že se třeba mnohým z těch, kteří letectvo nemuseli v důsledku svých postojů opustit, nebude líbit. Je to kronika lidských osudů, a chcete-li, poučení i návod ke kolegiálnímu chování lidí v krizových situacích. Být autorem, věnoval bych ji našim nástupcům, dnešním příslušníkům našich Vzdušných sil. A zejména a přednostně těm z čáslavské základny.

PhDr. Jaroslav Sýkora, IAAM, plk. v.v.

Člen Mezinárodní Astronautické Akademie (Paříž)

bývalý stíhací a dopravní pilot, sociolog